

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

152Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙ, 30.11.2022 - 1.12.2022

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Επέκταση του καταλόγου εγκλημάτων της ΕΕ ώστε να περιλαμβάνει τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους»

(2023/C 79/03)

Εισηγήτρια: Aleksandra DULKIEWICZ (PL/EPP), δήμαρχος Γκντανσκ

Έγγραφο αναφοράς: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Μια πιο συμπεριληπτική και προστατευτική Ευρώπη: επέκταση του καταλόγου των εγκλημάτων της ΕΕ ώστε να περιλαμβάνει τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους COM(2021) 777 final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕΤΠ)

- σημειώνει ότι ο τρόπος με τον οποίο η ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους διώκονται ποινικά σε επίπεδο ΕΕ ορίζεται επί του παρόντος στην απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου του 2008 για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας (απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁽¹⁾). Ο κατάλογος των εγκλημάτων μίσους που περιλαμβάνει η ενωσιακή νομοθεσία περιορίζεται σε λόγους που σχετίζονται με τη φυλή, το χρώμα του δέρματος, τη θρησκεία και την εθνική ή εθνοτική καταγωγή·
- σημειώνει ότι η ποινικοποίηση άλλων μορφών ρητορικής και εγκλημάτων μίσους, ιδίως λόγω φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, ηλικίας και αναπηρίας, διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Καθότι επί του παρόντος δεν υφίσταται νομική βάση στις Συνθήκες για μια κοινή πανευρωπαϊκή απάντηση του ποινικού δικαίου απέναντι σε όλες τις μορφές ρητορικής και εγκλημάτων μίσους, η ΕΤΠ προτείνει στο Συμβούλιο να επεκτείνει ταχέως τον κατάλογο των αδικημάτων της ΕΕ δυνάμει του άρθρου 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) με σκοπό την εφαρμογή κοινών ελάχιστων προτύπων που θα εναρμονίζουν τις οικείες εθνικές ποινικές διατάξεις, με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας·
- επιδοκιμάζει θερμά, εν προκειμένω, την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την προσθήκη της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους στους τομείς εγκληματικότητας που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η οποία έχει συμπεριληφθεί στο παράρτημα της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Δεκεμβρίου 2021 με τίτλο «Μια πιο συμπεριληπτική και προστατευτική Ευρώπη: επέκταση του καταλόγου των εγκλημάτων της ΕΕ ώστε να περιλαμβάνει τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους»·
- επισημαίνει ότι η ρητορική και τα εγκλήματα μίσους, οι ψευδείς ειδήσεις, η παραπληροφόρηση και οι θεωρίες συνωμοσίας είναι φαινόμενα που πρέπει να αντιμετωπιστούν έμπρακτα και με αποφασιστικότητα. Θα πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι η καταπολέμηση της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους έγκειται και στην καταπολέμηση των προκαταλήψεων, του ρατσισμού, του σοβινισμού, της ομοφοβίας και του αντισημιτισμού. Η ρητορική και τα εγκλήματα μίσους δεν πλήττουν μόνο τα μεμονωμένα θύματα, προκαλώντας τους πόνο και περιορίζοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αντίστοιχες ελευθερίες τους, αλλά και την κοινωνία γενικότερα·

(¹) Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 328 της 6.12.2008, σ. 55).

5. εκφράζει την ανησυχία της για την τεράστια κλίμακα αυτού του φαινομένου και την ιδιαίτερη αδιαφορία με την οποία αντιμετωπίζεται· τούτο ενέχει τον κίνδυνο κανονικοποίησης της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους, ακόμη δε και διαρκούς παρουσίας τους στην καθημερινή μας ζωή·

Συστάσεις πολιτικής

6. καταδικάζει τις καταστάσεις στις οποίες η ρητορική μίσους έχει καταστεί μέρος της γλώσσας των πολιτικών συγκρούσεων και εκφράζει την ανησυχία της για τις ακραίες απόψεις και τη βίαιη χρήση της γλώσσας στον δημόσιο διάλογο. Υπάρχει ο κίνδυνος η επιθετική γλώσσα των πολιτικών διαφορών, όταν χειραγωγείται από τους λαϊκιστές, να συντείνει στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη του ριζοσπαστισμού, των ψευδών ειδήσεων και της παραπληροφόρησης με ενδεχόμενη συνέπεια τη διάπραξη εγκλημάτων μίσους·

7. γνωρίζει ότι η ρητορική και τα εγκλήματα μίσους επηρεάζουν όλες τις ηλικιακές ομάδες, με μόνη διαφορά το περιβάλλον στο οποίο τα αφομοιώνουν. Ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους νέους, οι οποίοι, αφ' ενός είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στην εικονική και στην προσωπική ρητορική μίσους, καθώς και στην υποκίνηση στη διάπραξη εγκλημάτων μίσους, και αφ' ετέρου, θα μπορούσαν να είναι ισχυροί αρωγοί στην καταπολέμησή της. Παρατηρεί ότι αν και οι πρόσφυγες, τα μη ετεροκανονικά άτομα, οι εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες αποτελούν τον συνηθέστερο στόχο της ρητορικής μίσους, το ποσοστό των ατόμων που είναι αποδέκτες ρητορικής μίσους στα ΜΜΕ, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε καθημερινές καταστάσεις έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια·

8. σημειώνει ότι η λεκτική και σωματική βία που προκαλείται από τη μισαλλοδοξία δεν αποτελεί πηγή ανησυχίας μόνο για τις μειονοτικές κοινότητες. Ως προς τούτο, πρόσωπα κύρους, δηλαδή άτομα αιρετά ή άτομα ευρισκόμενα σε θέσεις με δημόσιες αρμοδιότητες και σε κρατικούς θεσμούς, πέφτουν όλο και συχνότερα θύματα ρητορικής και εγκλημάτων μίσους. Οι πολιτικοί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πλήττονται ιδιαίτερω από αυτό το φαινόμενο, για παράδειγμα όταν υπερασπίζονται τα δικαιώματα των προσφύγων, των μεταναστών ή των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+, καθώς και πιο πρόσφατα, κατά την καταπολέμηση των παγκόσμιων απειλών, όπως η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ή η πανδημία COVID-19·

9. πιστεύει ότι οι πολιτικοί και οι δημόσιες αρχές μπορούν σε μεγάλο βαθμό να επηρεάσουν την κοινή γνώμη και τον δημόσιο λόγο και, ως εκ τούτου, καλεί τους πολιτικούς ηγέτες σε όλα τα επίπεδα να μην χρησιμοποιούν λόγο που ενδέχεται να προκαλεί ρητορική ή εγκλήματα μίσους κατά συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού·

10. εκφράζει την ανησυχία της καθότι τρίτες χώρες χρησιμοποιούν εν γνώσει τους τη ρητορική και τα εγκλήματα μίσους για τη διεξαγωγή οργανωμένων εκστρατειών που συντείνουν στην πώληση και στη διχόνοια εντός της ΕΕ. Η ρητορική και τα εγκλήματα μίσους υποδαυλίζουν και αυτά τις ένοπλες συγκρούσεις. Δεν αποτελούν πλέον τοπικό φαινόμενο, αλλά απειλή παγκόσμιας κλίμακας. Ένα τέτοιο παράδειγμα ρητορικής μίσους είναι το τρέχον μήνυμα της κυβέρνησης του Προέδρου της Ρωσίας κ. Πούτιν όσον αφορά τους λόγους της επίθεσης κατά της Ουκρανίας και την κλίμακα της βίας και των εγκλημάτων μίσους που διαπράττονται κατά τη διάρκεια αυτού του πολέμου·

11. εφιστά την προσοχή στην παγκόσμια διάσταση της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους, η οποία είναι εν μέρει αποτέλεσμα της ευκολίας διάδοσης ιδεών μέσω διαφόρων ψηφιακών διαύλων. Ως εκ τούτου, η αποτελεσματική δίωξή τους προϋποθέτει μια διακρατική διάσταση. Επ' αυτού, η ΕιΠ συμφωνεί πλήρως με την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η σοβαρότητα αυτών των αδικημάτων, σε συνδυασμό με τον διεθνή τους χαρακτήρα, είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν μόνο μέσω κοινής δράσης σε επίπεδο ΕΕ, η οποία θα μετουσιωθεί σε κοινή ενωσιακή απάντηση στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης και σε ενισχυμένη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Μία τέτοια δράση δεν θα αντίκειται στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας·

12. επισημαίνει τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει στις τοπικές κοινότητες η ρητορική μίσους που διαδίδεται μέσω του Διαδικτύου, ήτοι τον κοινωνικό κατακερματισμό και τη διάβρωση της κοινωνικής συνοχής. Επίσης, πιστεύει ότι οι συνέπειες των εγκλημάτων και της ρητορικής μίσους είναι πιο αισθητές στις τοπικές κοινότητες·

13. εκφράζει την ανησυχία της διότι μέσω των εγκλημάτων μίσους διαδίδεται ο φόβος και ο κοινωνικός στιγματισμός με μεγαλύτερο καταστροφικό αντίκτυπο που υπερβαίνει τα όρια της εκάστοτε πόλης ή περιφέρειας και ενδέχεται να συμβάλουν στην κλιμάκωση σε μεγαλύτερες συγκρούσεις·

14. τονίζει τη μεγάλη ευθύνη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στη δραστική καταπολέμηση των εγκλημάτων και της ρητορικής μίσους, στην πρόληψη των διακρίσεων, του αποκλεισμού, καθώς και της πολιτικά και ιδεολογικά υποκινούμενης βίας. Σημειώνει ότι η αδράνεια και η έλλειψη της δέουσας προσοχής μπορούν να οδηγήσουν σε κλιμάκωση και επιδείνωση της κατάστασης·

15. τονίζει ότι οι δήμαρχοι και άλλοι περιφερειακοί και τοπικοί ηγέτες βρίσκονται σε καίρια θέση και μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στον εντοπισμό πρώιμων ενδείξεων τέτοιων περιστατικών στις κοινότητές τους. Ζητεί την εκπόνηση εξειδικευμένων συστάσεων προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης σχετικών με τον τρόπο αποτελεσματικής πρόληψης αυτού του φαινομένου στις τοπικές κοινότητες. Επίσης, κρίνει ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να ενθαρρυνθούν να αναλάβουν προληπτική δράση με βάση τις τοπικές συνθήκες. Εισηγείται δε την αρμονική συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου, από τις οποίες αναμένεται να πατάσουν με συνέπεια και αποτελεσματικότητα τη ρητορική και τα εγκλήματα μίσους·

16. συνιστά τη θέσπιση νομοθεσίας για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στις ψηφιακές υπηρεσίες, έτσι ώστε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να μην συμβάλλουν στη διάδοση και στη μεγέθυνση των επιπτώσεων τόσο της ρητορικής όσο και των εγκλημάτων μίσους. Οι ισχύοντες κανόνες δεν επαρκούν για να διασφαλιστεί ότι οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου συμβάλλουν στην αποτελεσματική περιστολή και πρόληψη της ρητορικής μίσους στις υπηρεσίες που παρέχουν. Από σχετική έρευνα⁽²⁾ προκύπτει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου και οι συναφείς πλατφόρμες συχνά δεν επιβάλλουν ή δεν έχουν την ικανότητα να επιβάλλουν κατευθυντήριες γραμμές στην κοινότητά τους·

17. σημειώνει ότι η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA), η οποία βρίσκεται επί του παρόντος στο νομοθετικό στάδιο αποτελεί ευκαιρία για τον καθορισμό ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τη διαφάνεια των πόρων που πρέπει να διαθέτουν οι πλατφόρμες με σκοπό την τήρηση τόσο των νομικών διατάξεων περί παραπληροφόρησης όσο και των κατευθυντήριων γραμμών της δικής τους κοινότητας. Η εν λόγω νομική πράξη θα μπορούσε να αποτελέσει κίνητρο για τη βελτίωση της σχέσης μεταξύ των ενδιάμεσων παρόχων υπηρεσιών, του κοινού και του κράτους. Το κοινωνικοοικονομικό δυναμικό των μεγάλων πλατφορμών απαιτεί συντονισμένη προσπάθεια σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και τη χρήση της ισχύος της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς ως επιχειρήματος·

18. ζητεί να εγκριθεί η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες σε επίπεδο ΕΕ και να εφαρμοστεί στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν περαιτέρω και να προωθήσουν την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες στην ΕΕ. Αξίζει να αναχθεί η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες σε νομοθεσία της ΕΕ που δεν θα ανταγωνίζεται τις επιμέρους εγκριθείσες από τα μεμονωμένα κράτη μέλη ανεξάρτητες νομοθεσίες περί ψηφιακών υπηρεσιών ή ελευθερίας της έκφρασης στο Διαδίκτυο·

19. επισημαίνει τον ρόλο των αρχών επιβολής του νόμου στη διαδικασία της πρόληψης, της ανίχνευσης και, εν τέλει, της δίωξης. Ελπίζει ότι η επέκταση του πανευρωπαϊκού καταλόγου εγκλημάτων ώστε να περιλαμβάνει και τα εγκλήματα μίσους θα συμβάλει στη συνεπή αντιμετώπισή τους και θα αποδώσει σημασία στη δίωξη της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους σε κάθε στάδιο της διαδικασίας (αστυνομικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές). Επισημαίνει τον ρόλο των ανεξάρτητων δικαστηρίων σε αυτή τη διαδικασία, τα οποία, αναπτύσσοντας τη νομολογία τους, θέτουν τα όρια του επιτρεπτού, αυτού που εμπίπτει στην άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης και αυτού που συνιστά ρητορική μίσους. Προτείνει οι κανόνες για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος να είναι οι ίδιοι σε ολόκληρη την ΕΕ·

20. ζητεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός υποδείγματος σύμφωνα με το οποίο η ρητορική μίσους θα διώκεται από την εκάστοτε εισαγγελική αρχή και όχι με ιδιωτικές διαδικασίες ή διαδικασίες υποβολής καταγγελιών. Είναι προς το δημόσιο συμφέρον να περιοριστεί αυτό το φαινόμενο και να γνωρίζουν οι δράστες ότι αναπόφευκτα θα τους επιβληθεί ποινή. Είναι επίσης αναγκαίο να ξεπεραστεί το εμπόδιο της ανωνυμίας των ατόμων που διαπράττουν εγκλήματα μίσους, για τα οποία οι αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να αναλαμβάνουν δράση και οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να συνεργάζονται·

21. τονίζει ότι η πρόοδος όσον αφορά την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των αρχών επιβολής του νόμου για την αποτελεσματική πάταξη των εγκλημάτων και της ρητορικής μίσους, βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη συνεργασία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης·

22. επισημαίνει ότι το κύριο εμπόδιο στο έργο των αρχών επιβολής του νόμου είναι η μη καταγγελία των εγκλημάτων μίσους. Σημειώνει ότι οι οργανισμοί και οι υπάλληλοι της τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να αξιοποιούν την εγγύτητά τους στον πληθυσμό, να προάγουν πολιτικές ευαισθητοποίησης ως προς το πρόβλημα αυτό (μεταξύ άλλων και μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων) και να ενθαρρύνουν τα θύματα να καταγγέλλουν τη ρητορική και τα εγκλήματα μίσους·

23. επισημαίνει ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να συμβάλλουν στην άρση των εμποδίων που παρεμβάλλονται στην καταγγελία περιστατικών εγκλημάτων μίσους, για παράδειγμα μέσω της ενημέρωσης ως προς τα δικαιώματα των θυμάτων, της παροχής νομικών πληροφοριών σχετικών με τον τρόπο καταγγελίας των περιστατικών, της εξασφάλισης στους

(2) Η σχετική έκθεση είναι αναρτημένη στον ιστότοπο 210831_Reset_Facebook_Bundestagswahl_EN.pdf (hateaid.org).

μετανάστες της δυνατότητας να υποβάλλουν καταγγελία ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος τους και της διευκόλυνσης της ανώνυμης καταγγελίας μέσω τρίτων. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει επίσης να προκρίνουν τις ορθές πρακτικές και τη συνεργασία εκ μέρους των θυμάτων, με τη συμμετοχή της αστυνομίας, των τοπικών αρμοδίων για την ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων, των κοινωνικών ΜΚΟ και άλλων υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων.

24. καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ακόμη και οι βέλτιστες νομικές λύσεις δεν θα βοηθήσουν, εάν οι αρχές επιβολής του νόμου δεν τις επιβάλλουν, διώκοντας τους δράστες. Ομοίως, η δυνατότητα δράσης των αρχών επιβολής του νόμου θα είναι περιορισμένη εάν οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου (που παρέχουν υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα) δεν διαβιβάζουν τα δεδομένα των ατόμων που διαπράττουν εγκλήματα μίσους και, συνεπώς, καταφανώς παραβιάζουν τον νόμο.

25. δεδομένου ότι η ρητορική μίσους είναι συχνά συνυφασμένη με τη γλώσσα του δημόσιου και πολιτικού διαλόγου, υποστηρίζει ότι είναι ακόμη πιο σημαντικό τα όργανα επιβολής του νόμου (και ιδίως η εισαγγελία) να διατηρούν την ανεξαρτησία τους και να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη το φαινόμενο αυτό. Ανεξαρτήτως των υφιστάμενων διαφορών ανά κράτος μέλος όσον αφορά τη ρύθμιση, την πάταξη και την πρόληψη της ρητορικής μίσους και την προστασία για συγκεκριμένους λόγους, είναι πολύ σημαντικό να διασφαλιστεί η σταθερότητα των θεσμών. Αυτό σημαίνει, πρώτον, ανεξάρτητα δικαστήρια και, δεύτερον, εισαγγελική αρχή η οποία δεν υπόκειται σε πιέσεις και είναι σε θέση να λαμβάνει ανεξάρτητες αποφάσεις ως προς τη δίωξη αυτού του είδους αδικημάτων με δημόσια απαγγελία κατηγορίας.

26. επισημαίνει ότι σε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ, η ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητα των οργανώσεων ισότητας⁽³⁾ και, άρα, έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή. Η ΕτΠ υποστηρίζει, εν προκειμένω, τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα κράτη μέλη για να ενισχύσουν την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα των οργανώσεων ισότητας⁽⁴⁾. Επίσης, προσβλέπει στην εξαγγελθείσα επικείμενη νομοθετική πρόταση για την περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου και της ανεξαρτησίας τους.

27. επισημαίνει την ανάγκη συνεργασίας με ΜΚΟ που υποστηρίζουν την ευαισθητοποίηση και την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και των συναφών πράξεων βίας. Η πείρα που απέκτησαν αυτοί οι σημαντικοί συναρμόδιοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αρχών, πρέπει να αξιοποιηθεί για την αποτροπή και την πάταξη της μισαλλοδοξίας.

28. προτείνει όλα τα σχολεία να εφαρμόζουν εκπαιδευτικά προγράμματα κατά των διακρίσεων και να διδάσκουν την ανοχή και τη διαβίωση σε μια κοινωνία πολυπολιτισμική και πολυσυλλεκτική ως προς την εθνικότητα, τη φυλή, την ιδεολογία και την πίστη. Οι δραστηριότητες για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους θα πρέπει να αποτελούν βασικό στοιχείο αυτής της αγωγής.

29. προτείνει να συμπεριληφθεί η ρητορική μίσους στο γενικό σχολικό πρόγραμμα και ενθαρρύνει τις περιφέρειες που διαθέτουν σχετικές αρμοδιότητες να μερμνήσουν σχετικά.

30. τονίζει ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες του σήμερα πρέπει να εκπαιδεύονται και να διαθέτουν τις διαπροσωπικές δεξιότητες που απαιτούνται ώστε να μην υπερβαίνουν τα όρια αυτού που θεωρείται ελευθερία του λόγου ή της έκφρασης είτε στο Διαδίκτυο είτε σε δημόσιους χώρους.

31. προκρίνει τις ευρείες δημόσιες εκστρατείες —συμπεριλαμβανομένων των πανευρωπαϊκών— για την προώθηση της ισότητας και την πρόληψη των διακρίσεων, για παράδειγμα με τη μορφή συνέχειας της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης.

32. ζητεί την παροχή στήριξης προς τις τοπικές και περιφερειακές οργανώσεις και τους κοινωνικούς εταίρους που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης της λεκτικής και σωματικής βίας μέσω της πολυπολιτισμικής αγωγής. Επισημαίνει, εν προκειμένω, το θετικό παράδειγμα της ιδέας καθιέρωσης του βραβείου «Πάβελ Ανταμόβιτς» που χρηματοδοτούν η ΕτΠ, το Διεθνές Δίκτυο Πόλεων Ασύλου (ICORN) και ο Δήμος Γκντανσκ.

Συμπεράσματα

33. θεωρεί την ΕΕ εγγυήτρια της θέσπισης και της εφαρμογής νομοθετημάτων κατά των δημόσιων εκδηλώσεων μίσους.

34. αναγνωρίζει ότι οι επιπτώσεις της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους έχουν διεθνή διάσταση, εξ ου και η ανάγκη αντιμετώπισής τους από κοινού σε ενωσιακό επίπεδο. Συνεπώς, ζητεί την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους που οφείλονται και σε άλλους λόγους πέραν όσων διαλαμβάνει η απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ —μεταξύ

⁽³⁾ Ο Διαμεσολαβητής στην Πολωνία αποτελεί τέτοιο παράδειγμα.

⁽⁴⁾ Σύσταση της Επιτροπής της 22ας Ιουνίου 2018 σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας [C(2018) 3850 final].

άλλων λόγων ταυτότητας φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, ηλικίας και αναπηρίας—, όπως προσδιορίζονται στις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την Ένωση ισότητας. Είναι σημαντικό το Συμβούλιο να επεκτείνει ταχέως τον κατάλογο των εγκλημάτων ώστε να συμπεριλάβει τα εγκλήματα μίσους (άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ) με μέλημα την αποτελεσματική λειτουργία των αρχών επιβολής του νόμου τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο·

35. επισημαίνει ότι η μόνη απάντηση στη ρητορική και στα εγκλήματα μίσους είναι η χάραξη μιας ολοκληρωμένης νομικής στρατηγικής για την αποτροπή, την καταγγελία και τη συνεπή δίωξή τους·

36. ζητεί τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σε επίπεδο ΕΕ σχετικών με τον κολασμό της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους, οι οποίοι θα επιτρέπουν την τροποποίηση των εθνικών νομοθεσιών με σκοπό να ποινικοποιηθεί η συμμετοχή σε οργανώσεις που προωθούν ή υποκινούν το μίσος για οποιονδήποτε λόγο και τη συμμετοχή σε τέτοιες δραστηριότητες· Δεν θα πρέπει να υπάρχει περιθώριο αποδοχής αντιδημοκρατικών απόψεων ή ρητορικής μίσους και εχθρότητας εναντίον άλλου ανθρώπου σε οποιαδήποτε γωνία της Ευρώπης ή του κόσμου·

37. συνιστά τη βελτίωση των μεθόδων καταγραφής και συλλογής δεδομένων σχετικών με τα εγκλήματα μίσους και συνιστά τη διεξαγωγή συζητήσεων ειδημόνων με τα κράτη μέλη υπό την αιγίδα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), που μπορούν να βοηθούν τις εθνικές αρχές να επιλύουν τα προβλήματα που αφορούν την πρακτική εφαρμογή της νομοθεσίας και να μεριμνούν για την αποτελεσματική διερεύνηση, δίωξη και καταδίκη των εγκλημάτων και της ρητορικής μίσους. Θεωρεί επίσης σημαντικό εν προκειμένω τον ρόλο των κοινωνικών ιδρυμάτων και οργανώσεων που ασχολούνται με τη ρητορική και τα εγκλήματα μίσους·

38. κρίνει αναγκαία την εξεύρεση οργανωτικών και νομικών λύσεων για την προστασία των θυμάτων ρητορικής και εγκλημάτων μίσους, τα οποία πρέπει να υποστηρίζουν και να βοηθούν τα θεσμικά όργανα και οι οργανώσεις της ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και η κοινωνία των πολιτών στην ΕΕ·

39. σημειώνει ότι υπάρχει μια λεπτή διαχωριστική γραμμή μεταξύ της καταπολέμησης της ρητορικής μίσους και της λογοκρισίας. Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης θα πρέπει να διασφαλίζεται κατά την εξεύρεση νομικών λύσεων για την καταπολέμηση της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους·

40. σημειώνει ότι δεν υπάρχει ενιαίος τυποποιημένος ορισμός των εγκλημάτων μίσους σε διεθνές επίπεδο. Ζητεί, ως εκ τούτου, την ενίσχυση της νομολογίας, ούτως ώστε η δίωξη της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους να καταστεί αποτελεσματική. Η σύσταση CM/Rec(2022) 16 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης⁽³⁾ και ο ορισμός που περιέχεται στην απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως πηγή έμπνευσης για τον σκοπό αυτό·

41. γνωρίζει ότι δεν τίθεται θέμα ρύθμισης του ακραίου πολιτικού λόγου· τα κράτη μέλη θα εξακολουθήσουν να είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό του τρόπου με τον οποίο ορίζουν την ελευθερία της έκφρασης. Πιστεύει, ωστόσο, ότι πρέπει να επιβάλουμε πρότυπα της ΕΕ για την πάταξη των λεκτικών και σωματικών εκδηλώσεων μίσους. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο πρέπει να διευρυνθεί ο κατάλογος των εγκλημάτων στην ΕΕ ώστε να περιλαμβάνει τη ρητορική και τα εγκλήματα μίσους.

Βρυξέλλες, 1η Δεκεμβρίου 2022.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽³⁾ Σύσταση CM/Rec(2022)16 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη με θέμα την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a67955